

BLACK CATECHU

Scientific name: *Acacia catechu* (L.f.) Wild. **Synonym:** - *Mimosa catechu* L. f.

Family: - Mimosaceae **Vernacular name:** Khair; **Flowering period:** March to September

Key Characters:

A Deciduous, tree, 5-10 m tall. Leaves bipinnate, 24-25 cm long, pinnae 10-30 pairs; leaflets 30-50 pairs, 0.5 x 0.1. cm linear. Flowers pale yellow or greenish-white in spikes, 6-8 cm, long. Pods 8.5-14.0 x 1.5-2.0 cm, flat, brown, stalked, beaked; reticulately veined. Seeds 3-10.

Distribution: Predominantly in Asian countries

Uses: Catechu wood is tough and long-lasting. It is not necessary to dry it. As a result, it is used to make wooden poles, weapons, tools, flutes, and boats, among other things. Catechu is used in Ayurvedic medicine to treat mouth diseases and diarrhea and is also used to improve digestion and dental health, as well as to improve skin health and bring flavor to the mouth. Catechu powder and honey are used to clear the throat by reducing phlegm, diarrhea, dysentery, stomachache, and other symptoms. Catechu is used to speed up wound healing.

खैर (कात): (शास्त्रीय नाव: *Acacia catechu*, अकॅशिया कॅटिचू (मिमोसा कॅटिचू) कुल- मायमोसेसी). हे एक पानझडी वृक्ष आहे जे 5-10 मीटर उंच वाढते. 24-25 सेमी लांब देठाच्या दोन्ही बाजूंना पाने असणारा, बाह्यकर्णाचा पुढे आलेला भाग, 30-50 जोड्यामध्ये, 0.5 x 0.1. सेमी रेखीय आहे. फुले फिकट पिवळी किंवा हिरवट-पांढरी, रंगाच्या स्पाइकम फुलोरा मध्ये, जे 6-8 सेमी, लांब आहे. वृक्षाच्या शेंगा 8.5-14.0 x 1.5-2.0 सेमी, सपाट, तपकिरी, देठ असलेला व पक्षाच्या चोच सारखे निमुळते टोक आहे. व फळामध्ये 3-10 बिया असतात.

प्रसार: हा वृक्ष प्रामुख्याने आशिया खंडातील भारत, चीन, पाकिस्तान, ब्रह्मदेश इत्यादी ठिकाणी आढळतो. भारतात आणि पाकिस्तानात सर्वत्र कोरड्या ठिकाणी व काटेरी जंगलात आढळतो. सिंधूपासून पूर्वेस आसामपर्यंत आणि ब्रह्मदेशातील रुक्ष मैदाने वगैरे प्रदेशांतही सापडतो.

उपयोग: ह्या वृक्षाचे लाकूड कठीण आणि टिकाऊ असते. त्याला वाळवी लागत नाही. त्यामुळे त्याचा उपयोग लाकडी खांब, हत्यारे अवजारे, बासरी, होड्या इत्यादी वस्तू बनवण्यासाठी होतो. आयुर्वेदीय औषधांमध्ये मुखविकार, डायरिया यावर औषध म्हणून कात वापरतात. तसेच तोंडाला चव आणण्यासाठी पचनक्रिया सुधारण्यासाठी व दाताचे आरोग्य सुधारण्यासाठी, तसेच त्वचेचे आरोग्य सुधारण्यासाठी काताचा वापर करतात. कात कफ कमी करून गळा साफ करतो. अतिसार, आमांश पोटात दुखणे इत्यादींसाठी काताची पूड अणि मध घेतात. अधिक वेळा लघवी होत असल्यास कातपूड वापरतात. काताचा उपयोग जखम लवकर भरून येण्यासाठी होतो.